

A TUDOMÁNY NŐI ARCAI

Idén március 23-án hivatalosak voltunk Párizsba, ahol ezen a napon a női kutatók előtt tisztelgett a tudományos világ. Harmadjára került magyar nyertes a 15 fiatal tehetség közé, akik a L'Oréal-UNESCO *A Nőkért és a tudományért* program keretén belül fejenként 15 000 euró díjazásban részesültek. Az ünnepélyes díjátadóra elkísértük dr. Kóspál Ágnes csillagászt, és találkoztunk más nyertesekkel is.

szerző: László Krisztina

Már jól ismertem a helyszínt és az ünnepség forgatókönyvét, hiszen tavaly és tavalyelőtt is a magyar nyertest kísérő újságíróként meghívást kaptam a L'Oréal-UNESCO *A Nőkért és a tudományért* nemzetközi díj ünnepélyes díjátadó ceremóniájára Párizsba. Azt hittem, idén már nem érzékenyülök el az öt életműdíjas kutatót bemutató videók láttán, és nem szökik könny a szemembe, amikor a 15 díjazott fiatal tehetség büszkén felvonul a színpadra egy csoportkép erejéig, köztük a magyar nyertes, dr. Kóspál Ágnes csillagász. Ám ismét magával ragadott a díjazott kutatók teljesítménye, csodás személyiségük, végtelen szerénységük. Jó volt látni, hogy a tudomány világában, a férfiak uralta élvonalban ennyi fantasztikus nő is tevékenykedik, akik a díj kapcsán most rivaldafénybe kerültek. Példaként szolgálnak a fiatal lányok számára, sikeres kutatói karrierjükkel azt bizonyítják, hogy mindenkinek érdemes tanulni, küzdeni. Ismerjünk meg négyet a fiatal tehetségek közül.

KÓSPÁL ÁGNES
MAGYAR CSILLAGÁSZ

Az egyik meghatározó gyermeki élménye, amikor szüleivel nyári estén a kertjükben, egy Budapest melletti kis faluban együtt nézték a csillagokat. Szülei laikusként, ameddig a tudásuk terjedt, megpróbálták válaszokat adni a kíváncsi kislány kérdéseire, majd arra biztatták, hogy saját maga járjon utána a válaszoknak. Az általános iskolában különcnek számított határozott elképzelésével – már akkor tudta, hogy kutató szeretne lenni –, de a matematika tagozatos gimnáziumi osztályban már nem lógott ki a sorból. Az ELTE-n végzett fizikus és csillagász szakon, ahol a fizikus szakon a fiúk voltak többségben, a csillagászok között viszont már kiegyenlítettebb volt az arány. A doktoranduszi éve alatt a témavezetője többször elvitte külföldre, sok külföldi kutatót megismerhetett, és dolgozott velük. Az egyetem befejezése után természetes volt számára, hogy külföldön keressen munkát olyan intézetben, ahol a kutatási témájával, a csillagkeletkezéssel a legmagasabb színvonalon foglalkoznak. Hat év hollandiai tartózkodás után a Magyar Tudományos Akadémia Lendület programjával tért haza, ami lehetőséget nyújtott számára, hogy egy kutatócsoportot gyűjtsön maga köré. Ma a 36 éves kutató az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutató Központban dolgozik tudományos főmunkatársként, a következő öt évben az Európai Kutatási Tanács támogatásával. Kutatási területének köszönhetően az irodájában a számítógép előtt ülve az új csillagok keletkezését kutatja, és űrteleszkópok, valamint a világ különböző pontjain lévő távcsövek adatain dolgozik.

BILGE DEMIRKOZ TÖRÖK FIZIKUS

Már gyerekkorában kitűnt a társai közül azzal, hogy sokat kérdezett. Ötévesen például arról faggatta a szüleit, hogy hogyan formálódnak a hópelyhek. Az általános iskolában kiderült róla: nehezen képes információkat megjegyezni, viszont a számok világában tökéletesen boldogul. Szülei ezért az ankarai amerikai iskolába írárták be, ahol a lexikai tudás helyett a kritikai gondolkodást fejlesztették. Ma-

tematikatanára matematikaversenyekre küldte, így jutott el 14 évesen Genf-be. A diákokat meghívták a CERN-be (Európai Nukleáris Kutatási Szervezet), és megmutatták nekik a világ legnagyobb részecskefizikai laboratóriumát. Bilge ekkor határozta el, hogy itt szeretne dolgozni. Vágya néhány év múlva valóra vált. 16 évesen felvették a bostoni MIT egyetemre, ahol matematikát, fizikát és

zenét tanult, majd Oxfordban doktorált részecskefizikából. 15 év külföldi tanulás és munka után tért vissza Törökországba, mivel a török kormány felajánlotta neki, hogy a török állam képviselőjeként bekerülhet a CERN-be. Ma Ankarában a Műszaki Egyetem docense, tanít és kutat, 15 fős csapatával a kozmikus sugárzás hatásait vizsgálja az elektromos berendezésekre.

MUIREANN IRISH

ÍR SZÁRMAZÁSÚ AUSZTRÁL PSZICHOLÓGUSKUTATÓ

Édesanyja fizika-kémia szakos tanár volt, Muireann kislánykorában sok időt töltött vele a laboratóriumában, itt érintette meg először a tudomány szele. Ekkor még orvos szeretett volna lenni, de egy szomorú családi esemény a pszichológia irányába fordította. 17 éves volt, amikor a nagymamájánál Alzheimer-kórt diagnosztizáltak az orvosok. A fiatal lány végigasszisztálta, ahogy az egykor mindenre emlékező idős asszony elveszíti emlékezőtehetségét, és ez akkora hatással volt rá, hogy eldöntötte: az Alzheimer-kór elleni küzdelem lesz a hivatása. A dublini egyetem pszichológia szakán diplomázott, majd itt szerezte meg a doktori fokozatot is. Kilenc évvel ezelőtt költözött Sydney-be, ahol új élet várt rá. Munkát kapott az egyetemen, megismerkedett új-zélandi, szintén kutató férjével, és három évvel ezelőtt megszületett a kisfia. „A fiam születésekor éreztem először, hogy az anyaság hátrányt jelenthet a tudományos karrieremben. A tudomány nemzetközi pálya, sokat kell utazni. A főnökeim úgy gondolták, hogy kisgyermekes nőként ez nem fog menni nekem. De én megmutattam nekik, hogy azért, mert gyereke van, nem fogok kiesni a rendszerből. Dupla erőfeszítéssel dolgoztam a szülési szabadság után. A férjem mindenben támogat.” Muireann bizonyított, nemrég nevezték ki docenssé, és a tanítás mellett egy hatfős kutatócsoportot is vezet. Szeretné minél több tanítványának megmutatni: az anyaság és a kutatói munka igenis összeegyeztethető.

DR. LORINA NACI

ALBÁN SZÁRMAZÁSÚ KANADAI PSZICHOLÓGUSKUTATÓ

Igazi kultúrsokkban volt része a 19 éves albán lánynak, amikor egyedül, kezében egy bőrönddel megérkezett az Egyesült Államokba, hogy egyetemi tanulmányait itt folytassa. Mérének szülei és az egész baráti kör támogatta őt a döntésében, hiszen akkoriban Albániában a külföldi tanulás volt az egyetlen előrelépési lehetőség a fiatalok számára. Lorina először festészetet és építészetet tanult, majd másodév után váltott, és átiratkozott pszichológia szakra. „Amikor festéssel foglalkoztam, már akkor is nagyon érdekelt az emberi elme működése: gondolataim, érzéseim miként kerülnek a festővászonra.” PhD-ösztöndíjasként Cambridge-ben tanult, majd Kanadában, Ontarióban kapott tanársegédi állást. Fő kutatási területe az agy működése a kóma állapotában. Lorina ma 37 éves, egy hároméves kisfiú boldog édesanyja. Angol férjével, aki szintén kutató, hamarosan Írországba költöznek, ahol mindketten a dublini egyetemen oktatnak, kutatnak majd. „Amióta gyerekem van, sokkal tudatosabban szervezem a munkámat. El sem tudnám képzelni az életemet család nélkül, de a tudományos karrierem is ugyanolyan fontos a számomra. Egyelőre sikerül úgy szervezni a hétköznapiakat, hogy mind a két területre jusson időm és energiám.” Albánia nagyon hiányzik neki, de úgy érzi, a tudományos munkának köszönhetően kitarult előtte a világ, már csak családlátogatásra tér haza a szülőhazájába.